

F

oto en memo

De St. Stephanuskerk

Volgens de overlevering zou al in 997 op deze plaats een kerk hebben gestaan. Waar of niet waar, een feit is wel dat we weten dat in 1380 de kerk is afgebrand. Na de opbouw bleef ze nog twee eeuwen in katholieke handen. Vanaf 1582 maakten de protestanten letterlijke en figuurlijk er de dienst uit.

In 1725 werd de toren getroffen door de bliksem. De spits brandde volledig af. Maar ook de kerk bleef niet gespaard. Het orgel ging in vlammen op. Het duurde tot 1807 voordat wederom de gezangen muzikaal ondersteund konden worden. Het door de in Hasselt op de Baangracht wonende orgelbouwer Rudolf Knol gebouwde muziekinstrument, kon op 30 maart van dat jaar in gebruik worden genomen. Het houtsnijwerk was van de hand van de stadstimmerman J. Bode. De beelden waren echter vervaardigd door een Amsterdamse

HASSELT orgel uit 1807, gebouwd door Rudolf Knol

beeldhouwer.

Ook het oog wil wat. Zij het dat ze wel met enig bedrog geconfronteerd worden. De draperie is namelijk niet echt. Ze is geschilderd. Hetzelfde kan worden gezegd van de zogenaamde marmeren zuilen die het geheel ondersteunen.

Rechts ziet men het interieur zoals het aan het begin van de twintigste eeuw eruit gezien moet hebben. Olielampen moesten voor de verlichting zorg dragen. Aan de linkerkant ziet men "overdekte" zitplaatsen. Ze waren afsluitbaar, dus niet een ieder kon er zo maar

gaan zitten. Hetzelfde is het geval bij de plaatsen op de voorgrond.

Tot de restauratie was het namelijk gebruik dat de zitplekken in de kerk verhuurd werden. Zo kostte bank nummer 1 tien gulden. Voor bank 57 behoefde echter 50 cent te worden betaald. In 1929 kostte de mannenbanken 12 gulden; daarentegen kostte de vrouwenzitplaats nummer 211 maar twee kwartjes. Op de stoelen trof men dan ook een diversiteit van kussentjes aan. Gezien de harde zetels en de duur van de preek was dit geen overbodige luxe.

HERV. KERK. HASSELT. FOTO EELSINGH ZWOLLE. UITGAVE DRUPSTEEN HASSELT.

De ene plaats was meer geld waard dan de andere. Hoe dichter bij

Nummer 28

Inhoud van dit nummer:

- De Grote Kerk heeft eeuwenlang een centrale plaats in de Hasselter samenleving ingenomen

Colofon**Foto en memo**

Samenstelling en tekst:
Frits Schmidt

Foto's:
Collectie Schmidt

Zo zag Hasselt er eind negentiende tot aan het midden van de twintigste eeuw uit

HASSELLT, Int. N. H. Kerk

het preekgestoelte, hoe hoger de prijs. Ook het zicht hebben op was een prijsbepalende factor. De stoelen waren dan ook allemaal genummerd. De vergelijking met een stadion en de daarin voorkomende skyboxen zou niet geheel onterecht zijn.

Dat deze vergelijking nog niet zo gek is, mag wel blijken uit het feit dat tot 10 juni 1920 twee banken toebehoorden aan een broederschap; die van de bankenbroeders. Op de genoemde datum werd door de laatste bankenmeester de nog resterende drie aandelen in de banken 14 en 15 overgedaan aan de kerk. De banken stonden aan de oostelijke zijde van het middenschip. Dus op de plek waar vroeger het koor stond. In de achttiende eeuw had de sociëteit nog 21 leden gehad. Dat was het maximale aantal. Alleen na versterving konden nieuwe leden toetreden. Zij moesten dan de rest op wijn of bier en tabak trakteren. Ook dienden zij te zorgen voor "twee spul nieuwe kaarten" en tijdens de winter moesten ze zorg dragen voor voldoende vuur". Van de contributie werden de reparaties aan de banken, de sloten en de stoven betaald.

Een belangrijke onkostenpost werd ingenomen

door de afdrachten aan de koster. Hij behoorde de kerkboeken klaar te leggen en te zorgen voor het vuur in de zes stoven. Daarmee is tevens een bijkomende reden aangegeven waarom de kerkbanken afsluitbaar waren. Dat was om tocht te vermijden. Uiteraard stonden deze banken dicht bij de preekstoel. In een tijd dat er nog geen microfoons waren, was dat geen overbodige zaak. Net zo belangrijk was dat men met zijn lidmaatschap ook zijn status kon benadrukken. Te meer daar deze banken direct achter de regentebank stonden. Deze bank was al z'n twintig jaar eerder weer in handen van de kerk terecht gekomen. Om de regenten ongestoord de banken te laten bereiken, had men in de zeventiende eeuw aan de zijde van de Ridderstraat zelfs een eigen toegangsdeur in de kerk laten aanbrengen.

In 1899 besloot de Raad om deze zitplaatsen voor 250 gulden te verkopen. Omdat lang niet elk raadslid nog als vanzelfsprekend hervormd was - er waren inmiddels ook gereformeerde raadsleden - en men de een niet boven de ander wilde bevoorrechten,

had men tot deze verkoop besloten.

In de periode 1963 - 1968 kreeg de kerk een grote restauratiebeurt. Het interieur werd teruggebracht tot de situatie van rond 1500. De kerk werd er van binnen veel lichter op.

In Hasselt wordt overigens zelf maar zelden over de St. Stephanus kerk gesproken. Eerder heeft men het over de

Grote Kerk. Daarmee wordt niet alleen bedoeld op de omvang van de kerk, maar ook op de centrale plaats die de kerk in het geestelijke en openbare leven heeft uitgeoefend.